

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU Ili POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 10. rujna 1908. god.

Broj 20.

„Najsretniji dan u mom životu“!

Najsretniji dan u mom životu, kliknuo je Dr. Smodlaka, kad je doznao da nije izabran za zastupnika na carevinsko vijeće. Malo rieči, ali ove puno znače. Dr. Smodlaka bio je skupio oko sebe sve one, što ne dišu hrvatskim duhom, sve što je nekršćanskoga, sve propalice i svi ovi dadoše svoje glasove svom vodji, da ga u Beč kao svoga zastupnika pošalju. Na ovo povjerenje, što mu ga oni dadoše, Smodlaka im se je smijao, rugao i govorio, da je najsretniji onaj dan bio za njega, kad nije bio izabran. Da bude bio izabran, što bi se bilo dogodilo? Smodlaka bi se bio jednostavno zahvalio i to radi svoje kancelarije.

Evo se približavaju izbori za sabor. Smodlaka opet želi dočepat se mandata, želi opet postati zastupnikom. Mi želimo, da Smodlaka bude izabran i da ga opet biraju kao člana u zemaljski odbor, a to samo zato, da vidimo po četvrti put, kako baca u lice naroda, narodno povjerenje.

Smodlaka nije čovjek ozbiljna rada. On je prosti vikač, koji može da za čas uzpiri masu. Kod ozbiljnih ljudi pobudjuje sažaljenje.

U mladim svojim godinama Smodlaka je bio žestoki pravaš i kao takova pravaši su ga birali za zastupnika. Da nije bilo šibenskih pravaša za Smodlaku ne bi se bilo ni znalo. Njegovi govori držani u Šibeniku i u Prvić Luci, bijahu od početka do konca prožeti pravaškim duhom. Što je Smodlaka danas? Ništa. Hrvat nije, Srbin nije, autonomaš nije, a što je onda? Mi ne bi znali reći drugo, nego da uz svoju kancelariju, najradje gleda u čozotku bičvu, koju želimo viditi mu što prije na glavi. Hoće da postane u Splitu drugi Bajamonti.

Uza svu svoju prevrtljivost Smodlaka ima i jednu vrlinu, a ta je, kad piše u svojoj „P. Slobodi“ da laže, kako malo tko na svijetu. Kad govori masi puka, tad je razjariva i piri protiv narodnim zastupnicima najviše pravaške stranke, (jer ovi poštenjaci najviše ometaju Smodlaku račune) govoreć, da nisu ništa učinili za težaka. Smodlaka, ako ga pamet ne izdaje, ili ako hotimično ne laže, morao bi znati, da je časni zastupnik Prodan iznio od kad je zastupnikom, toliko predloga korisnih po težake, da, kad bi se ovi uvažili, naš bi težak bio sretan i za-

dovoljan. Smodlaka mjesto da piri težake, morao bi im reći ovo: Draga moja braćo! Svi su zastupnici od kad god postoji naš sabor, više učinili od mene. Ja nisam učinio za vas ništa dobra, a zla jesam. Ja sam vam tri puta vaše povjerenje bacio u lice. Ja sam vas zavadio. Ja sam vam vrata tamnice otvorio i tako upropastio. Kad bi Smodlaka tek ovako govorio, govorio bi pravu istinu. Nu on govori drugačije. On je hinjac i kukavica.

Smodlaka zove svoje pristaše na izbore, a znate zašto? Ne, da se otimaju o zastupničke stolice, već da se pokažu da su svoji, da su slobodni ljudi, da nisu prirepine.

Da Smodlaku nije do rada u saboru na korist težaka, to već svi znamo. Stavimo da mu nije stalo ni do zastupničke časti, a onda zašto zove ljude na poznanstvo, kad se poznavaju po crnim dušama i još crnjom prošlosti za narodno dobro? Smodlaka zove svoje ljude na okup, da se pokažu kao slobodni ljudi, a ničije prirepine. Na ovo mirne duše možemo reći, da prvi Smodlaka nije slobodan čovjek, da je on prosta prirepina, a to jer je pokorni rob onih, koje je uzpirio i kao izdajice majke Hrvatske oko sebe okupio. Ako je Smodlaka junak, nek im učini jednu na žao, ili nek im okrene ledja. Jok! Bi Jozo, ali mu se crna sprema.

Pravaši! bez obzira na Smodlakino pokajanje, bez obzira na njegovu viku i krokodilske suze, bez obzira na njegovu i njegovih pristaša mita i zastrašivanje, ruke na posao. Osnivajmo pravaške odbore za izbore, prikupimo naše redove i učvrstimo ih, pak makar sto put Smodlaka klicao: „Najradostniji dan mog života!“ Pokažimo se, da smo ljudi, da smo Hrvati, da smo pravaši!

U to ime živila Hrvatska! Živila stranka prava!

Pelivanu Jurju Kapiću na odgovor.

Juraj Kapić poslao nam je ispravak, koji smo uvrstili u zadnjem broju našega lista. Da se vidi kako je Jure Kapić po svemu hinjac i Smodlakovac, odgovaramo:

1. Istina je živa ko sunce na nebu da je Kapić, bivši težak biskupije, dao raditi težacima Franinu i Tomiću zemlje iste biskupije na zlu petu.

Na podkriepu ove tvrdnje donosimo ovu Izjavu:

Nije istina, što se veli u izpravku Jure

Kapića (u broju 19. Prave Pučke Slobode), da ja ne radim zemlju biskupije, koju mi on ustupio, na zlu petu, nego je istina, da sam nazad sedam godina sklopia nagodbu s njim i njegovim stricem Šimunom, po kojoj pogodbi ja se obvezao raditi zemlju na zlu petu, jer me nevolja nagnala. Po toj pogodbi od pet konistora groždja dajem dvie biskupu i Kapiću, a tri meni. Tako isto i Petar Tomić. Kada zemlju primio na radju od Kapića, na njoj ne bilo ništa. Kapić povadio masline za se, a ja primio golu zemlju. Kapić mi ne daje modrod kamena za polievanje, ko što daju drugi gospodari u selu.

Jesenice, 6. rujna 1908.

+ križ Franin Ante

Don Niko Fulgosi, svjedok križu
Mikić Mate, svjedok križu.

Odgovori na ovo gospodine Jure Kapiću! Kako se vidi po ovom težaci Tomić i Franin imaju nad sobom dva gospodara: biskupa splitskoga i Juru Kapića. Biskup je naravni gospodar, jer je vlasnik zemlje, a Kapić nametnuti. On je svoja težačka prava dobro preprodao skidajući jednu četvrtinu godišnjeg prihoda sa zemlje, koja nije njegova, a sa krvavih žuljeva biednog težaka Tomića i Franina, koji su pukli siromasi, kako rečeno u našem listu. Fakt je da u svim Poljicima niko nije do sad dao raditi zemlju na zlu petu, nego samo Jure Kapić. I još se gradi dobrotvorom puka i još traži od naroda, da ga bira zastupnikom!

2. Mjesto da izpravlja, Kapić izvrće po svom običaju! Mi niesmo rekli u našem listu, da su Mate Naranča i Ante Ercegović siromašni težaci; to smo rekli za spomenute Tomića i Franina, što i danas ponavljamo. Kapić priznaje, da mu je Naranča dao K 240, a Ercegović 300 u ime dara da udju u radju zemlje, ali on veli u izpravku, da su to ljudi bogati i da su mu dali dragovoljno. Ne odgovara istini ni jedno ni drugo. Da su bogati, kako on kaže, ne bi pitali u njega zemlje na radju, da postanu Kapićevi kmeti. Bogat čovjek živi kao gospodar na svome i ne će da bude kmet drugome. Dragovoljno mu nisu dali taj dar, jer je Ercegoviću pitao u početku 500 K i za tri mjeseca s njim se natezao, kako će više izmusti. Kroz to vrieme nudjao je i drugim težacima: Nazoru Ivanu, Kalebiću Filipu, Zemuniku Pavlu, Mladinu Ivanu itd. neka se nadmeću, samo da on istegne što više novaca. To dakle nije dragovoljan dar, nego prosti harač i gadna špekulacija na koži težaka za čija prava J. Kapić i demokratska družina prikazuju se lažno puku, da se bore.

3. Nije istina, da mu je ove godine Ivan Mladin nudjao K 200, da udje u radnju

jedne zemlje, nego je on, Jure Kapić, hotio haračiti Mladina, te pitao od njega K 300. Mladin mu nije hotio dati toliko. Jedva se nagodili, procijenile se masline (procienitelj poljar Rakuljić) K 170 i tu svotu obvezao se dati Mladin. Ali nastalo na toj zemlji drugo pitanje. Ta Kapićeva zemlja imala je prije težaka Franu Jerana. Kad ovaj dočuo da će ga Kapić dignuti sa težaštva, ljuto se potužio njemu i mnogim drugim u selu: ako me Jure Kapić otjera sa zemlje, pisat ću po svim novinama, neka se vidi, kakova je njegova ljubav prema težaku. Na ove je rieči Kapić usprenuo, ostavio Mladina i dar od 170, K te pustio prvašnjem težaku Jeranu zemlju, ali dakako ne od dobre volje, već od straha, da to ne izadje u novinama. Dakle taj njegov mukte ne vrijedi pišljiva bobina, kad je već bio ucienio Mladina za K 300. Pogodba pak s Jeranom glasi: ako kroz tri godine ne prokrči i ne posadi lozu, može ga gospodar (Kapić) potjerati bez ikakove naknade uložena truda. I ovo je dokaz njegova milostiva srca za puk!

4. Da je Kapić uletio u demokratsku stranku to znadu i vrapci po kućama. On je bio pozvan od Smodlake agitirati po poljičkim selima, ali pošto mu agitacija slabo uspjela, danas Kapić ne će u demokrate, jer ga oni više neće. Uvidili su da im je više na smetnji nego na koristi i Kapić je prošlih dana bio dopisnik „Slobode“ i „Pučke Slobode“. Još jedan dokaz: Dr. Smodlaka, branitelj težačkih prava u Splitu, najviše piše u „Pučkoj Slobodi“ proti teškom uvjetu zle pete. Iz Poljica bio mu je poslat za „Pučku Slobodu“ dopis o Juri Kapiću, koji daje raditi zemlju na zlu petu. Dr. Smodlaka to nije hotio tiskati i odgovorio je dopisniku da to izgleda kao „osobni napadaj“, ali ako ima još i drugih (koji se ne zove Kapić), da će tiskati. Vrana vrani očiju ne vadi. Kamo li ljubav za pukom? Vas oni tobožnji izpravak, kako se vidi, nema temelja. Jure Kapiću, ne troši više crnila ni papira, što je posve krivo, ne da se ničim izpraviti! (Kako se šara šarala, onako se i gizdala! Ur.

Politika i svećenstvo.

I.

Kršćanska i narodna misao, mora biti poglavita misao svakog čovjeka. Ne može pravi čovjek, a još manje svećenik biti protivan dobru svoje domovine. Dapače svaki sviesan čovjek a naosob svećenik mora pristojno dakako, ali odlučno braniti koristi svoje domovine. Nu danas novi apoštoli puka, kad svaki pučanin ima napokom glas svoj u izborim, htjeli bi odalečiti svećenika od puka, e da ga lašnje obrljukaju, biva da puk, koji je nevin i golubinje čudi povjeri se njima, tim novim prijateljim puka kao Smodlaci, Makali i Iljadici, neka ih podigne na stolice načelnika i zastupnika, neka k njima leti da mu oni pletu pravde, a sebi prazne kesu. S toga lažu i mažu oko malog puka, da je bez ikakvog prava, da je stari zlopatnik, da mu valja olakšati breme, da puno plaća kralju, gospodinu i svećeniku, dočim oni trpaju svaki dan na stotine i stotine kruna na jadni puk, jer borme napokon valja da i oni žive, da si sagradu palače, i da se gosposki sa obitelju tove. S toga gledaju oni omraziti puk od

svećenika jer znadu da svećenik poznaje dobro te lije, da nemažu oni puk radi puka nego radi sebe, biva da njima nije stalo ni do popa ni do crkve ni do vjere ni Boga, nego do sebe i njihove same koristi, a puku kako izadje. Zato i udaraju na svećenika, da se on nema pačati u politiku, po onoj: poraziti ću pastira, i rastrkat će se ovce, a onda bi oni lašnje spopali ovce stada. Bedaci! Nije politika za svećenika, nego samo za nje, a znamo i zašto.

A nije li svećenik čovjek i gradjanin kô i vi? Nema li on srca, nema li domovine kao i vi barem? Nije li prvi svećenik novog zakona naš Spasitelj svojim svetim suzama nad Jeruzolimom posvetio ljubav domovine, i time bio izgledom svećenim kako imaju ljubiti domovinu? Svećenik je državljanin, on ima prama državi svojih dužnosti, kao što ima i zakonom zajamčenih prava, a ovamo spadaju i politička prava. Svećenik i kao svećenik mora se baviti politikom, i ne mora se nje odreći, pogovo ako je domovina u nevolji, te ima potribu obrane i žrtve najboljih svojih sinova. Čime se bavi politika? Uredjenjem državnopravnih odnošaja, uredjenjem društvenih i obiteljskih prilika, unapredjenjem duševnog i stvarnog blagostanja. Pitamo, može li svećenik spram ovih pitanja danas biti ravnodušan, kao da nj nepadaju?

Svećenik je niknuo iz puka, žive s pukom, s njime je u svakdanjem doticaju, svećenik ga sam najbolje poznaje u dušu njegove rane i mane, poznaje sve njegove potrebe. Svećenik ga prati od povoja do groba, plače i raduje se snjime, kod puka žive i umire.

Ne ubijajmo ribu dinamitom!

Uvod.

Nesretni običaj vlada kod našeg naroda na primorju. Bogato more naše morali bi svi čuvati ko zenicu oka, a ipak što se dogadja? Nesretna dinamita (mina) uništava samim jednim komadom na hiljade mladih i nedoraslih riba i tako malo po malo uništuje naše bogatstvo u moru.

U prošlom broju napomenuli smo, koliko bogatstvo leži u našem moru i naglasili smo, što bi od naš bilo, kad ne bi imali ribe, te smo se u dva broja natrag osvrnuli na zavaljivanje ribarskih pošta i nazvali smo, da zavaljivanje ribarskih pošta jest zločin, ničim opravdan i da ga treba kazniti.

Pogibelj, koja prieti s dinamitom ribanju za onoga, ko ih baca.

Prošetamo li se uzduž dašeg Jadranskog mora, naći ćemo više ljudi pomladje dobe bez ruke ciele, poloviče i t. d. Približimo li se ovim nesretnjacima, te ih upitamo, di su izgubili ruku, većina će nam odgovoriti: odniela mi je je dinamita. Pitamo ga sa žaljenjem, je li u ratu? Je li vijak na mornarici? Je li mina u rudniku? odgovoriti će nam da nije. A onda što i di! Eh, gospodine, nesreća me nagnala i zlo društvo, pa sam bacio minu (dinamitu) u more, pukla je prije neg sam je iz ruke izpustio i evo uzrok mojoj nesreći.

Ima i gorih slučajeva. Više puta čuje se pripoviedati, kako je ovaj ili onaj čovjek okladio se s družinom, da će za marendicu pripremiti oborine ribe. Kad družina k njemu

na marendicu, mjesto marendice dolaze na sedminu, jer njihov prijatelj se utopio, uprav u času, kad je imao marendicu da pripravi. Naš neuki puk pripovieda i gata, da su ga vištice učarale, ma čie povukao u more, ali u stvari nije drugo, već ovaj nesretni čovjek za obećanu rieč i oklad izgubio glavu.

Kako se je to dogodilo? Evo: Nesretnik zapalio je minu u ruci, ne znajući s njome raditi, bacio je u more i on se bacio za njom odmah. Mina pukla i uz ribu ubila u moru i njega.

Nesreća ubijstva riba s dinamitom po ribarstvo.

Ako dakle mina može da u moru ubije čovjeka, dupina, morskog psa i druge veće ribe, kako nam ne će ubiti našeg ciplja, oradu, salpu, trilju, zubatca, špara, duta itd. Što je cipalj i trilja napram čovjeku, dupinu i morskome psu? Isto koliko zrno prosa naprama velikoj jabuci.

Francuska vlada, koja je svoje ribarstvo uredila, da joj se cio sviet divi, trpila je mnogo, jer su njezini ribari tamanili ribu dinamitom i prodavali je javno na ribarnicama.

Više puta znalo se je, da je riba ubijana dinamitom, ali tko to može dokazati? Ribari su opet tvrdili, da riba uhvaćena u mrežu ili rši, ubijena ostima ili dinamitom, da je to svejedno.

Ovako je trajalo malo godina i neki se obogatili; ali se je opažalo, a osobito u okolici Marsilje, da je svaki dan sve to manje ribe. Svi su došli do zaključka, da je nestašica ribe uzrok dinamita ili ti vam mina. **Što je francuska vlada učinila, da se u trag udje dinamitardima?**

Pošto je Marsilja jedna od glavnih ratnih luka Francuske i pošto uporaba mina (dinamita) za ribanje zauzimalo je u luki Marsilje sve to više maha, zapovjednik mornarice, podmorovodja Besson dobio je nalog od svoje vlade, da sam učini pokušaje i da iztraži kako dinamita (mina) štetuje ribarstvu.

O njegovom iztraživanju reći ćemo koju drugi put.

Naši dopisi.

O miš.

U „Pravoj Pučkoj Slobodi“ od 29. kolovoza izašao je dopis iz Omiša u kojem je liepo opisan uličnjački prizor, što ga je upriličila demokratska napredna omladina i to u noći (boje se svietla) od 25. do 26. kolovoza. Gospin dopisnik je zaboravio spomenuti; kako to, da omladina i to napredka (?) omladina ne voli svietla. Dokaz tomu je razbijanje fenjera u istoj noći. Koliko je naša omladina napredna, dosta nam budi ovo njihovo hvalisanje. Nama je dopušteno da mi sa stanovišta slobode rada i mišljenja bučimo i pravimo noćne izgrede. Oh krasne li omladine, duđuće narodne uzdanice!

S kime se diči D.r Smodlaka.

Škrabrnje, 15. kolov.

Organ velikog dobrotvora maloga puka ušuljao se je i u naše selo. Štiju ga i po njemu črkaju trojica najpoštenijih ljudi u našem mjestu.

Da ih svit izdaljega zna, navesti ćemo ono što znamo iz daljega o njime.

Glavni dopisnik ima već 4 godine da živi u suložništvu, te pošto je daleko od pravoga Boga, utekao se je pod okrilje boga maloga puka Smodlake.

Drugi je dobro poznati izdajica roda hrvatskoga, koji je bio 15 dana u zatvoru radi krivotvorenja podpisa. Treći vierni drug i prijatelj D.r Werka bio je u tamnici 42 puta za svemogućće zločine.

Evo ovakovi se najbolje pristojše Smodlaci i družini. Čestitamo.

Alijine slike i prilike.

Iz Imotskoga.

U Imotskom je stup demokratske stranke, glavom d.r Mile junak proti kat. djacima. D.r Mile nije tiha ovčica, koju u njemu neraskrinkanu gleda imotska krajina, kao i u njegova druga D.r Evome! On najviše više proti svećenstvu, a ne može ni stopom stati na svoje, nego svećeničko. Zaboravio je on, da uživa očeva strica imanje — svećenika don Luke, zaboravio je on da bi se još mučio po pisarnam, s mukom stičući svagdanji krušavac, da se nije smilovao dični don J. Ž. i dao mu novaca da svrši dugotrajne nauke u Gracu.

Ni po okolnim selima nijesu zaboravili demokrate svoje evandjelje, ali ne uzvišeno, nego koje počme sa poklikom „doli redovina!“ a svrši sa „doli vjera!“ Dosta se je blagdanom prošetati Prološcem, da vidiš djelovanje novog evandjelja, i već opažaš oko puta vjerne sinove demokratizma, gdje se valjaju u iz sebe izbačenom vinu. A tu iz bližnje krčme dopiru bestidne pjesme, kletve, psovke pače i preko mise! Nerietko dodje i do noža medju ugrijanim glavama.

U Studencim su kolovodje demokratske — sedam ih — propalice, skitnice, palikuće, a osobito je poznat I. U. sa krive oporuke.

Obadji Poljica i štogod nadješ smrada u njima, bilo pijanaca, igrača, raspikuća, bludnika, kamatnika i vrtikapa sve, sve to ubroji medju demokrate. Osobito je poznat I. Ž. koji nije mogao drugoga jesti nego kokošine uz prismok (salšu) moždjana, a sad se je digao na obranu očevine, koju je davno dao na bubanj. Kamatnici na osobit način pristaju uz demokrate.

U Zagvozdu ruje proti svećenicima M. S. zvan od sumješšana „antikrst“, poznat za rodoskvrnog grijeha, sa laži i varanja.

U Župi je poznat izrod i ništavac L., sa svojih tamnih ratila, raspikućstva, krivih kleveta i mržnje prema svećenstvu, koju je gojio kroz cijeli život; pače je brata popa ocrnio i oklevetao, da je jadnik radi njega i u tamnici umro.

Svršimo s Raščanima. Tu je promicatelj „Pučke Slobode“ kamatnik P., koji je stekao glavnica sa lopovom Cerkešem, koji je u Ercegovini pod Jovanovićem bio obješen. Sinovac je svećenika, čije imanje i uživa. Poznat je i sa svoga uredna života — do sedam je puta bio u tamnici — valjda da osvjetla stričevu uspomenu!

Ovako je manje više po svim selima imotske krajine.

Evo ti, puče, događaja ljudi demokrate, demokratskih vodja ne izmišljenih nego istinitih — na žalost.

S ovakvim junačinama misli Alija proširiti svoja pogubna načela proti vjeri i domovini.

Nek gospodar upamti, da još ima zdrava razumã i poštena srca, kojima nije sve: obrni, okreni; laži, maži; baci svijetu luga u oči, natruni mu ih, da ne vidi dok ti izvučeš svoju — korist. Tu smo i — pik!

Proti ovoj sebičnosti, varanju i zaglupivanju trebalo bi, da opet zagrmi naš glasoviti zastupnik neumrlí Pavlinović na:

Izdajnike, izvode, ništavce,
Razbludjene skote, prokletnike...

Pravi pučki prijatelj.

Prvi izlet sokola.

Kaštela, 1. rujna.

Željno očekivani dan 30 kolovoza sretno nam svanu. Već ranim jutrom po kaštelima sve je živo i veselo. U 6 sati već su bili na okupu mladi sokolovi. Sve samo mlada lica od 18-25 godina, sve pravi sokolovi pripravní i u vatru i u vodu za majčinu grud. U 6 sati stiže iz Lukšica glazba, da predvodi sokolsku čet. U 6 1/2 sati iza kako glazba odsvira „Liepa naša“ 70 mladi sokola predvodjenih glazbom kreće prama Starome. Stari vaš u pirnome ruhu, a sa prozora uz nespisivo veselje izasiplje se na sokolove kiša cvieća. Cestom krenuli su sokolovi na vježbaliste. Četrdeset mladi sokolova vježbali su proste vježbe, koje su bile tačno izvedene, što ide zasluge gosp. Blaževiću prednjake šibenskog sokola, koji je navlaš za to došao u Kaštela. Na 8 sati mladi sokoli krenuše naprama Štafiliću. U Štafiliću bio je vrhunac veselja. Iz Štafilića praćeni mnoštvom svieta sokolovi, a na čelu im glazba povratise se u sokolanu uz neprestano klicanje i posipanje cvieća.

U dvorani oslovi sokole staroste Damjan Katalinić, a za njim podstarišina Gajo Radunić. Oba govora bila su prožeta rodoljubnim žarom za sokolsku misao.

Uz neopisivo klicanje starosti, podstarosti D.r Krstelju, Blaževiću i t. d. svrši se ova liepa zabava, koja će ostati u miloj uspomeni svakome iz dalnih Kaštela. Zdravo!

Za plaću demokrate guli se narod.

Benkovac, 8. rujna.

Smodlakov barjaktar, lječnik Begović, ljubio skuta i koljena lani svećenicima dok su sklonili vječnike, da mu odobru zapitanu povišicu plaće i pristojba; inače badava bi mu bilo svako drugo nastojanje. Nu, u oči nastajuće crne i gladne zime, nek se više sjeti i težačke bijede, te nek u prvoj sjednici ukine to povišenje, a doktor Begović bit će toliko dosljedan svome demokratskom osjećaju, da će popustiti čak i svoje prvobitne plaće i pristojbe na korist crvenkapića, za kojim muke jezik razstapa a srđce... ostaje ko mazija.

Pitamo sad članove financijanog odbora, dali su dobro pretresli občinske račune. Vele neki, da se i lična dohodarina za pomenutog doktora plaćala iz občinske blagajne. Ako je to istinito, molimo uslied kakvog zbornog zaključka se to radilo? Ljudi: občinski je imetak narodna krv, kojom se nesmiije baratati s nikakvog obzira niti naklonosti!

A tebi se, dokture, uzalud maškaravat demokratizmom: djela očituju tvoju dušu!

Smodlaka i njegovi birikini.

Primorje, koncem kolov.

Glas je amo doprao, da je već avokat

Smodlaka razaslao svoje birikine po selima, neka za nj i za njegove prirepine agituju. Vele, da im je upeljeno, da za žive oči ne bi po danu puk mamilí i varali, nego krišom noćju, krijući se od istoga bieloga mjeseca. Rek bi da su mu počele nakon Splitske uzbune drhćat gaće. Još vele da je naredio birikinima, neka sve popišu, koji misle za Aliju glasovati. Ovako je Joso i lani radio. Pa neka su njegovi bašibosuci na dugopolju trubili, da će im njihov prorok odma svrgnuti glavare, protjerati župnike, ukinuti redovinu, kotlarinu, smanjiti porez i od vojnice osloboditi — ne upali mu, neg siromah ostade ko brabonjak na cjedilu.

Djeca su lani pjevala: Tike-taka: Propao Smodlaka! A ove će, nadamo se, godine: Asti, Dujo, nima šale: Propa Ale-Verk-Makale!

Utopio se.

Pišu nam iz Grada, 30. pr. mj.

Jučer u jutro uz morskú obalu, pod starom klaonicom redari su opazili u moru, tik uz kraj mrtvo čeljade, koje je stalo uspravno, samo pognute glave. U utopljeniku prepoznali su Josu Petrovića Markova, radnika g. braće Sunara. Što je nevoljnika, koji je inače bio veoma miran mladić, nagnalo na ovaj korak i kako se to dogodilo nezna se. Govoru da je bolovao od neke bolesti i da ga je g. Sunara svjetovao, da ide u Trst na liečenje, nu da je on govorio, da mu pomoći nema. Je li se utopio radi tog što je hotio ili jer se je odaljio od kraja ne zna se. Utopljenik je bio u moru obučen u gući i košulji, a ostala roba s jednim šta-pićem bila mu je pokraj njega na obali.

Na istom mjestu utopio se je nazad 4 mjeseca drugi čovjek i stajao je u istom utopljenom položaju.

Posebni poučni dio „Prave Pučke Slobode“.

1. Šuma kao zaštita odgoju domaće životinje.

Sunce, vjetar, studen, preobilna kiša umanjuje vriednost paše na pašnjacima neobraslim drvećem. Preko ljeta uobće ne može se niti govoriti, da na takovim pašnjacima ima paše. Paša se, ali ograničena, tek u jeseni iza blage kiše i kod toplog vremena pojavljuje. Nije riedak slučaj, da i ova paša brzo izčesava uslied ranih mrazova.

Timarano blago na takovim pašnjacim, nikad ne donosi gospodaru one koristi, koje bi imao očekivati. Ono je mršavo, slabo razvijeno, jedva da se na životu uzdrži. A kako i ne će! Cielí dan luta tamo i amo, potrebite hrane ne nalazi. Tražeć hranu prevaljuje po kojih desetak kilometara dnevno, uslied čega se znatno umori, mišiće oslabi, razvoj se ograniči i na vriednosti gubi.

Blagu škodi velika žega, škodi mu studen i vjetrovi, a ne koristi mu niti kiša. Na golim pašnjacima je svim ovim nepogodama izvršeno, pak niti se nije čuditi, da nam je stoka slaba, a stočarstvo primitivno. Osim toga, gospodari gledaju na to, da imadu veći broj stoke, a ne, da li ova što vriedi. Na bolju pasminu, naravno ne smiju misliti, kad su pašnjaci goli. Nestašica paše, pak golet pašnjaka, najviše štete prouzroči

kod janjaca. Kroz zimsko doba, dakle, u vrijeme kad su ovce bredje, studen i druge zimske nepogode, unište pašu. Ovce zakrčljave, slabe su, te se niti plod u njima razvijati ne može. S toga su janjci krčljavi, nesposobni da se odhravaju slabom vremenom, niti je ovca može dovoljno mliekom hraniti, jer je oslabila. Janjci moraju se goniti na pašu, ali kamo? Na goleti ne ima hrane, bije ga zlo vrijeme, neima zaštite

Svud vjetar gospodari, nosi pašu u nepovrat. bije dojenčad kao iz topa, ona strada, glava po glava izčezava, dok možda jedina ostane.

Izračunaj čovječe, kolika šteta u tome ti je učinjena! Uzmi ne svaku kuću u selu da su tri janjca najviše usljed nevremena poginula. Svako janje neka vriedi popriečno K 5. Ova kuća štetna je za K 15. Uzmi popriečno da u selu ima 100 kuća, to selo ima štete K 1500. Uzmi sada da u cijeloj pokrajini ima 1000 sela, gobitak za cijelu pokrajinu bio bi 1,500.000 K.

Dakle samo jedne godine bilo bi štete jedan milion i pol na samim poginulim janjcima. A to nije mačji kašalj.

U zimsko doba ne stradaju samo ovce i janjci, nego i ostala stoka. Ako i ne izčezava iz gospodareve staje komad po komad, ali dan na dan postaje mršavija i po tom gubi u svojoj vriednosti. (Sliedi).

Viesti.

Dolazak Sokolaša. Sa s leta na Sušak došli su naši sokolaši jučer oko 1 sata po podne. Dočekalo je mnoštvo gradjanstva i glazba. Sokoli su imali prispjeti oko 11 prije podne, a zakasnili su, jer se kod Biograda kušalo izvući nasukani parobrod „Isea“. Pokušaj nije uspio, premda se „Daniel Erno“ mučio oko 2 sata vremena.

Kažu nam, da je slet uspio izvanredno liepo. Na isti ćemo se osvrnuti.

„Danica“ javljamo p. n. občinstvu, da je „Danica“ kalendar za buduću godinu doštampan.

„Društvo sv. Jeronima“ daje svoj kalendar „Danicu“ preprodavaocima na razpačavanje samo uz sljedeće uvjete:

Tko naruči manje od 25 kom, dobiva „Danicu“ uz običanju prodajnu cijenu od 40 fil. bez popusta, a plaća i poštarinu.

Naruči li više od 25, a manje od 50 kom., to daje društvo popust od 25% po komadu od običanje cijene, dočin poštarinu plaća sam naručitelj.

Naruči li se više od 50 kom., daje društvo popust od 25% i pošiljka se šalje franco.

Novac se šalje unapried ili pouzećem.

Prigovori i odgovori.

„Kremenjak“ plaće „krokodilovim suzama“.

U riec Nilu, u Egiptu, žive „Krokodil“, koji kad poždre čovieka izadje na obalu i skriči. Rekao bi da plaće i žali za onim, što je učinio. Čovjek, koji gleda ovaj plač krokodila, pomislio bi, to je učinio u neznanju i pokajao se je. Nu nije tako. Krokodil plaće svaki put, kad god izjede diete, ili čovjeka, pa makar to bilo i što puta na dan.

Krokodilu naliče i „mulci“ oko „Kreme-

njaka. Mi od njih znamo lučiti one naše poštene gradjane, koji javno osudjuju njihovo pisanje, pak i ne pripadali našoj stranci, već na žalost njihoroj.

„Mulci“ govore, da nisu nikada nikoga napali, a najmanje pučke učitelje. U otvorenim dopima **odgovarajuć samim sebi**, vele, da neće tobože napasti na učitelja Markovića, koga oni, da ga tuže i napadnu zovu „Markovski“, a zna se i zašto. Uz njega, obaraju se sa najgorim izrazima i špijunstvom protiv još tri učitelja i četiri svećenika. A kumo li pozivati na obranu učiteljskog ugleda učitelje. Nije daleko od prošle zime, nju se, šibensko sviesno učiteljstvo dobro sjeća. Nisu ljudi lonci!

Za poštene ljude, meka Kremeljakova je gorka.

Tko izgubi strah Božji, taj izgubi i sram ljudski.

„Kremenjak“ u zadnjem broju nama prigovora, da zmo „denuncianti“ sto hoće reći na našem hrvatskom jeziku „spijuni“. A znate li zašto? Učitelj Ruštija iz Prvič Luke, piše jedan podlistak u „Smotri“. Bože moj, čoviku je prosto pisati i za to ga mi nismo napali.

Nu nazad malo vremena „Kremenjak“ nam je javio, de ne samo što oni ne bi hotili imati uza se ljudi, koju su s vladom, nego dapače, da bi ih od sebe i potirali. Na ovo mi smo „Kremenjaku“ spomenuli samo to, da njihov glavni arambaša na otocima jest suradnik „Smotre“. Je li tu zla?

„Kremenjak“ na ovu našu bezazlenu opasku obasuo nas je ovim ričima: „Gavrani“, „Crni gavrani“, „Crni denuncianti“, „Spijuni“, „Pokvarene duše“, „Gubavi list“, „Fratarsko šurovo pisanje“, „Naprasito odurno pan durstvo“, „Moralne propalice“, „Novinarski izmet“, „Crni ljudi“ itd.

Ove su rleči, koje mogu napisati samo ljudi, koji su izgubili svaki sram pristojnosti.

Drago nam je to, što su mnoge pristaše, koji se kako izjaviše sami, na žalost nalaze u kolu ovakove družine, osudjuju ovo pisanje.

Ostaloj gospodi, koja se s ovim, i ovakvim pisanjem budu slagala, ili se slažu, velimo:

Vraćamo vam crnilo u crni obraz.

Sokolske vježbe Krešimirove Župe. Slavlje i oduševljenje koje je vladalo u Šibeniku prigodom ovih vježba, ne da se opisati. I danas se u gradu o tom sudivljenjem govori. Svak je mogao u Šibeniku to čuti i viditi ali — vidite žalosti! — samo demokratske perjanice nemadu srca da kažu što su vidili, pa glavinjaju pričajuć ono što nije nitko vidi. Oni hvale i nehvale, dive se i ne dive se, mažu i lažu, tako da čeljade mora puknuti od smija, kad čita što piše njihovo natražnjačko glasilo „Kremenjak.“ Najviše im je žao da sokolaši ne drže glave pod njihovim nogama. Radi ovoga gorke suze rone. Zabaciti trobojnicu, ne biti hrvatski rodoljub, praviti bune i nered, za nas su to velika zločinstva, ali za demokratsku gospodu svetinje.

Krivi demokratki nauci, koji upropaščuju i ljubav i sreću domovine ne će nikada podnieti junačka prsa naših Sokolova. Nek se dreve koliko im drago, mi kličemo: Živio hrvatski Sokol! Živila, cvala i napredovala Sokolska Krešimirova Župa!

Svega po malo.

Turska. Sultan, turski car, proglasio ustav, i onamo će narod početi birati poslanike na carevu divanu. A tu imade puno raznih naroda, pa će u tim prigodama biti puno više smutnje nego li amo u nas. Smušenih ljudi tamo puno ima, pa truju puk kao u nas Smodlaka, i ne će dobro proći prvi izbori.

Sultan pomilovao sve ili velik broj odsudjenika. Vuk dlaku mienja, čudi nikada, pa čim izišli stali krasti, otimati, robiti, ubijati, paliti itd., pa im nikakva sila ne može na put stati. Najgore će najzad biti kršćanima. Već mladi Turci priete, da bi moglo doći do pokolja kršćana, ako se kršćanski kralji i malo stanu prtiti u turske posle.

Poruke Uredništva.

V. g. Ljubitelj P. P. Slobode, Vrgorac. — Vašu „Poruku“ ne možemo tiskati prije neg nam javite Vaše ime. Mi se nekrijemo, već otvoreno stupamo u borbu i za to hoćemo da znamo s kim imamo posla. Nezavjerite.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu

Svetog Ćirila i Metoda!

CIENIK

Šime Šupuka

(Petrićeva kuća kod pazara - Šibenik)

Engleška Modra Galica na kg. po K. -.50

Sumpor fini na klgr. „ „ -.14

„ „ u vriećam od 50 Kg. „ „ 6.50

Jećam ustrojani Kvarta (40 lit.) „ 5.20

Kukuruz okrugli „ „ 5.20

„ sitni žuti „ „ 5.20

Žitovo brašno za 100 kgr. „ 28.-

Kukuruzovo brašno za 100 kgr. „ 20.-

Mekinje fine talijanske u vriećam za 50 kgr. „ 7.50

„ krupne u vriećam „ „ 7.-

Zob madjarska ustrojena za . . . 100 „ „ 20.-

„ bosanska „ „ „ „ „ 19.-

Plativo u gotovom novcu; postavno na željezničku stanicu ili parobrod Šibenik.

CIENE BEZ OBVEZE